

Бугрєєва Анастасія Сергіївна
студентка 5-го курсу
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МІСЦЕ ПРИНЦИПУ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА У РОЗБУДОВІ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Актуальність даної теми полягає в тому, що верховенство права є одним з основних принципів розбудови правової держави, що закріплений ч. 1 ст. 8 Конституції України. Даний принцип означає, що закон має вищу юридичну силу стосовно всіх нормативно-правових актів та відіграє визначальну роль у правовій системі держави, в діяльності всіх суб'єктів права, насамперед державних органів та їх посадових осіб.

Метою даного дослідження є ґрунтовний розгляд та всебічний аналіз сутності, головних елементів поняття принципу верховенства права та ролі даного принципу в розбудові правової держави.

Так, верховенство права розглядається як вищий принцип міжнародного права, показник демократизму, законності, захисту миру та безпеки. Він має бути дієвим та реальним [1, с. 102]. В даному контексті О. Скакун наголошує, що принцип верховенства права належить до загальних принципів права і може слугувати оптимальним регулятором, інструментом інтеграції [1, с. 100].

У свою чергу, С. Максимов зазначає, що верховенство права є універсальним феноменом у двох значеннях. По-перше, як єдиний феномен європейської культури, що охоплює досвід як англосовітських, так і континентально-європейських країн. По-друге, в умовах глобалізації він стає універсальним принципом співіснування та співробітництва між різними народами й культурами [2, с. 126].

Таким чином, можна стверджувати, що верховенство права – багатогранне поняття і, як зазначає М. Козюбра, «багатоманітність граней, аспектів цього принципу не дозволяє втиснути його в рамки будь-якої юридичної дефініції» [3, с. 15].

Проблема становлення правової державності та громадянського суспільства належить до фундаментальних питань сучасної теоретичної науки. Як зазначив А. Засць, держава є правовою за умови, коли основою її функціонування є право, що гарантує права й свободи громадян, обмежує державу, а державна влада здійснюється на засадах верховенства права та поділу влади на три гілки.

Принцип верховенства права в характеристиці правової держави займає центральне місце. Він пов'язаний із внутрішніми характеристиками са-

мого права, його властивостями, співвідношенням з іншими регуляторами суспільних відносин. Верховенство права – це, безперечно, вияв загальнолюдських цінностей, прояв розвитку культури суспільства; це головний засіб і мета суспільного розвитку, своєрідна демонстрація етапів формування та розвитку правової системи.

На думку вчених, верховенство права покликане забезпечити не ефективну владну дію, тобто не якомога повніше підкорення громадян урядовим ініціативам, а саме навпаки – накладає правові обмеження на дії представників влади. Досягнення урядових цілей має бути підпорядковане громадянським гарантіям свободи та безпеки. Завдання права не полягає в забезпеченні досягнення урядових цілей, а лише у забезпеченні стабільних конституційних рамок, у межах яких відбувається взаємодія між громадянами, так само, як і між громадянином та державою.

Сьогодні ефективно реалізується принцип верховенства права та закону, закріплений у документах Ради Європи та Європейського Союзу саме як принцип справедливості. Таким чином, він став основоположним фактором для розвитку ринкової економіки, соціальної держави.

Україна є членом світового співтовариства, членом Ради Європи, тому, виходячи зі своїх міжнародно-правових зобов'язань, формує національну правову систему з огляду на принцип верховенства права, який визнається ст. 8 Конституції [5]. Саме принцип верховенства права визначає співвідношення взаємодії права, держави, державних органів й інститутів, усіх осіб. Ідеологія держави, спираючись на цей принцип, будується на загальнолюдських цінностях, народовладді, загальній повазі до основних прав і свобод людини, без будь-якої дискримінації.

Статус соціальної, правової держави являє собою високий рівень соціальної захищеності всіх громадян без будь-якої дискримінації. Рівень розвитку суспільства, його гуманності, ставлення до загальнолюдських цінностей визначається його ставленням до найменш захищених членів суспільства. Правова та соціальна захищеність і гарантії також позначені принципом справедливості, особливо в умовах ринкової економіки [4, с. 7].

Отже, утвердження принципу верховенства права у нашій правовій державі є можливим за наявності повноцінного громадянського суспільства, оскільки виникнення верховенства права і правової держави обумовлено саме потребами громадянського суспільства. Таким чином, принцип верховенства права, як принцип справедливості, є невід'ємною складовою прогресивного розвитку правової держави, прояву демократії в суспільстві та реально-го забезпечення конституційних прав і свобод людини та громадянина.

Література

1. Скакун О.Ф. Верховенство права як принцип взаємодії правових систем в умовах глобалізації / О.Ф. Скакун // Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку : зб. мат. міжнар. наук. симпозіуму «Дні порівняльного правознавства» (Київ, 8-11 квіт. 2009 р.). – К. : Логос, 2009. – С. 97-102.

2. Максимов С.І. Конституційний принцип верховенства права: загальне та особливе // Філософія права: сучасні інтерпретації: вибр. праці: статті, аналіт. огляди, переклади (2003-2010) / С.І. Максимов. – Х. : Право, 2010. – 336 с.

3. Козюбра М.І. Принцип верховенства права та вітчизняна теорія і практика : мат. міжнар. конф. «Верховенство права: питання теорії та практики» / М.І. Козюбра // Українське право. – 2006. – № 1 (19). – С. 15-23.

4. Національна програма правової освіти населення, затверджена Указом Президента України від 18 жовтня 2001 року // Офіційний вісник України. – 2001. – № 43. – Ст. 1921.

5. Головатий С. Верховенство права : монографія у 3-х кн. / С. Головатий. – К. : Фенікс, 2006. – Кн. 2: Від доктрини до принципу. – С. 1169-1221.

6. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

Волощенко Ілля Віталійович
здобувач вищої освіти
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ФОРМУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Сучасна українська термінологія – це відносно стабільна і закріплена традицією лексико-семантична система, що перебуває у стані безперервного руху і поступового вдосконалення. Розвиток термінології зумовлений факторами суспільно-політичного, фахового та мовного характеру [1, с. 8].

Впорядкована, уніфікована та стандартизована термінологія по праву вважається одним з основних показників стимулювання науково-технологічного прогресу. Розвиток будь-якої галузі науки залежить від формування і вдосконалення її термінологічної системи. Важливою складовою конкурентоспроможного фахівця правничої галузі на сучасному ринку праці є високий рівень культури спілкування, зокрема фахового мовлення, що передбачає майстерне володіння термінологічною лексикою. Це свідчить про глибоке розуміння професійних понять і явищ та є умовою успішної фахової комунікації [1, с. 12].

Різні проблеми професійного спрямування під час вивчення мови в не-філологічних вищих навчальних закладах висвітлені в працях Я. В. Януш, В. В. Дубічинського, Г. І. Величко та ін. Окремі аспекти фахового мовлення юристів розглядали Н. В. Артикуца, О. Л. Копиленко, С. П. Кравченко, Б. Р. Стецюк.

Основою для формування професійного мовлення в майбутніх юристів є фахова лексика, зокрема юридична термінологія, оволодіння якою поглиблює не лише знання з мови, а й якість підготовки майбутніх фахівців [1].